

Tale ved translokationen 2014

Kære Studenter.

Hvor har det været nogle vidunderlige dage, der er forløbet i denne jeres sidste uge på Rysensteen. Først mens I sprang ud som studenter mandag til onsdag, hvor jeg fik lejlighed til at hilse på langt de fleste af jeres familiemedlemmer! Herefter til den herlige studenterfest i teltet i gården ovre i Tietgensgade i torsdags (ALDRIG har Rysensteenervalsen gjaldet SÅ fejende flot, som I sang den!!) – og nu her i dag, hvor I sidder på række med huerne på. For sidste gang som rysensteener**elever**, hvor I får et officielt budskab med på vejen ud i det nogle kalder "friheden". Hvor vil vi dog savne jer!!!

Denne tale skal selvfølgelig handle om medborgerskab og verdensborgerskab, - men også om fællesskab, morskab og dårskab, om dovenskab og ejerskab, om klogskab og venskab.

I er årgang 2011. En pioner-årgang, der - for første gang i skolens historie - har gennemført det vi så mundret har kaldt Global Citizenship Programme!! I ved det godt – jeg kløjs fortsat ofte i det! **Men grundlaget kløjs jeg ikke i.** For jeg har en fuldstændig fast tro på, at intentionerne bag GCP er så inderligt rigtige: at stimulere jer og give jer værktøjer til at leve som både medborgere og verdensborgere i jeres fortsatte studieliv, arbejdsliv og private liv. Lad det stå helt klart: Vi er som skole naturligvis slet ikke nået i mål med alle intentionerne bag programmet med jeres første årgang. Vi lagde ud på det man billedligt talt kunne kalde en pløjemark, hvor tegningerne til et troværdigt projekt af hvad vi kunne kalde et medborgerhus lå klar. I juni 2011 kom I til introduktionsmøde, og blev præsenteret for de lande eller byer, som I skulle arbejde med, og hvor vi i de fleste tilfælde først skulle finde en partnerskole til jer. Rammerne for områdestudier, kulturpræsentationer og globale AT-projekter lå klar, sammen med planer om kontakter til universiteter og erhvervsliv på de respektive destinationer. MEN – langt fra alt er jo lykkedes – og slet ikke i det tempo, som vi godt ville have haft.

Hvor HAR I udvist tålmodighed, nysgerrighed og engagement på denne første rejse gennem programmet!!! Og - hvor har I tålt udfordringerne flot! To klasser er blevet særlig udfordret. Først e-klassen, som skulle vente helt frem til sidst i 2.g, før vi fik en partnerskole til jer. Men hvor VAR det godt vi var tålmodige – for sikke en oplevelse I fik med North Toronto både på jeres tur derover og deres besøg her. Men også c-klassen har haft udfordringer. Hvad der tegnede så godt vendte til det modsatte med voldsomme uroligheder i Egypten, og I fik aflyst turen til Cairo med Nilcruise – men fik dog en spændende studierejse til Istanbul med mange faglige aspekter til den arabiske kultur, som I havde arbejdet med. Et plaster på såret for c-klassen er, at vi nu planlægger en tur til Cairo til november for dem der kan – jeg tror det ender med at ca. 15 kommer derned.

Men ikke bare E og C har været udfordret – alle har I deltaget i noget helt nyt og uprøvet, og så er tålmodighed jo ren og skær nødvendighed. Tak for den! Og også en stor tak til jeres lærere, som har kæmpet med udfordringerne og udvist en åbenhed med at tone deres fag i retning af det internationale perspektiv som klasserne har haft.

Inden jeg dvæler lidt mere ved nogle pointer omkring medborgerskabet og verdensborgerskabet, vil jeg sige et par ord om, hvordan vi har oplevet netop jeres årgang på Rysensteen.

Grundlæggende er I en utrolig varm og empatisk årgang. Med øje for hinanden. Skolens ordensregel omkring respekt for den enkelte og fællesskabet har I i den grad taget til jer.

Da I mødte i august 2011 så vi snart, at I som årgang var hurtige til at finde en både hensynsfuld og reflekteret omgangstone,- både når I havde det sjovt, men også når I skulle forholde jer til mere alvorlige ting. Jeg husker fx tydeligt, hvordan I konstruktivt tog udfordringen omkring forslag til KRAMS-politikker op, da vi samlede hele jeres årgang ovre i Atelieret og bad jer udforme ideer til, hvordan vi kunne arbejde med kost, rygning, alkohol, motion og sundhed på Rysensteen. Faktisk er de politikker, der nu er udformet på vores skole, og de initiativer, som vi har igangsat, baseret på netop jeres iderigdom og involvering. Og der ligger stadig forslag, som vi ikke har fået realiseret.

Nævnes skal det også, at ingen Rys-generation før jer har arbejdet SÅ målrettet med det, vi samlet set kalder skolens talentprogram. Mange af jer har deltaget i både MEP og MUN, og I var som samlet årgang umådelig kompetente til jeres RYSMUN i 2.g. Fra jeres årgang søgte så mange om deltagelse i Akademiet for talentfulde unge, at vi måtte acceptere afvisninger af en del. Ligeledes var der for mange, der i 1.g ønskede deltagelse i Haag-projektet, og jeg husker det som om hele 20 af jer deltog i kampen om pladser på United World Colleges og hele 5 var med i finalen. Så begyndte jeg at blive bekymret!! 2 måtte vi tage afsked med, da de efter 1.g tog til Singapore. Mange af jer har deltaget i sprogkonkurrencer, historiekonkurrencer, forskellige sciencekonkurrencer og debatkonkurrencer. Og rigtig mange af jer er nået helt frem til finalen – nogle har endda vundet!! En klasse har sågar optrådt på Det kongelige Teater. I har som generation boltret jer i de ekstra udfordringer, som vi åbner for på skolen. Og jeg tror faktisk, at vi kan tilskrive jeres store udnyttelse af talent-mulighederne på Rysensteen, at vi har været nødsaget til at strukturere det langt bedre end vi tidligere har gjort.

I jeres tid på Rysensteen er vi fortsat blevet flere! Selv er I den foreløbige største årgang studenter, vi har haft. Men årgangene under jer blev endnu større – 11 klasser på hver årgang. I har taget jeres studentereksamen på en temmelig stor skole på meget ringe plads. Vi har nemlig afventet byggetilsagn i Hvide Kødby lige siden I startede i 2011. Det har resulteret i, at der faktisk ikke har været lokaler til alle klassers undervisning. Den positive konsekvens er, at der har været afsat midler til, at I har kunnet komme mere ud af huset til undervisningsaktiviteter rundt i København eller sågar på idrætshøjskoler eller andet. Men – den negative del har været, at I har skullet trives i en hverdag med "voldsom" tæthed – og ikke mindst tiden til morskab og måske fuldskab og dårskab har I skullet tilbringe i meget trange rammer. Gamle Laura Engelhardt – skolens grundlægger – havde mottoet "Tryghed i det nære", som vi synger om i Rysensteenervalsen. Meeeen – der er jo grænser! I har virkelig også i denne sammenhæng udvist både forståelse og accept. Men det er selvfølgelig noget trættende, at de meget bedre forhold, som de næste generationer nu får, ikke også blev jer til del.

Generelt kan man om jer sige, at I tog ejerskab til Rysensteens fællesskab.

Jeres generation har opført de mest gennem-organiserede og tjekkede musicals vi har set nogensinde.

Jeres generation har gennemført den mest stiledede og tjekkede gallafest jeg har været med til i min tid på Rysensteen, og afviklet i en afslappet atmosfære stramheden til trods.

Jeres generation har – med udgangspunkt i ideerne fra mødet om KRAMS-faktorer - deltaget i indførelse af alkoholfrie introarrangementer – og stået på mål overfor andre yngre rys-generationer, der bestemt ikke syntes, det var den rette kurs!

Opsamlende kan man sige, at I tilsammen har boltret jer i mulighederne på Rysensteen, men også taget medansvar for det fællesskab, I som Rys-generation har været med til at bringe videre fra tidligere generationer.

GLOBAL CITIZENSHIP PROGRAMME

Tilbage til Global Citizenship Programme.

I sidder her – en hel generation af rysensteenere – med et internationalt perspektiv på jeres studentertid. Tilsammen har I set pagoder og thaichi-dyrkende kinesere ved søen i Hangzhou, været på Citywalk langs Singapore River, set verden ud over det Arabiske Hav fra Mombay i Indien, set solen stå op over Bosperus i Istanbul, oplevet spaniernes afslappede liv ved søen i Retiro-parken i Madrid, badet i varme kilder i Island, oplevet det ør-døvende brus fra Niagara Falls i Canada, nydt udsigten over Hudson Bay fra Brooklyn Bridge i New York eller stirret ud over den sydligste del af Atlanterhavet fra Buenos Aires. I har boet privat på rejserne – og mange af jer haft gæster boende fra disse lande. I har mødt kulturforskelle og arbejdet akademisk med dem. Og I har fået faglig viden om valgte områder. I har produceret små præsentationsfilm om jer selv til partnerskolens elever, og vist film fra jeres rejser på årets Citizenshipdag i oktober, hvor dagen sluttede med, at I overleverede jeres viden til de 2.g og 1.g-klasser, som har samme partnerskole og –land, som I har haft.

Men spørgsmålet er jo: gjorde det jer så til verdensborgere?

Selv har I gennem en evaluering fra februar – med rette – netop problematiseret, om programmet er lykkedes med dette. Og tager vi et par definitioner til hjælp, er jeg helt sikker på, at vi må give jer ret. Så langt kom vi ikke med dette første gennemløb!

Ifølge wiktionary.org er en verdensborger,

”et menneske, der forstår sig som borger i to samfund: det nationale, som det er født ind i eller optaget i – og det universelle, som det tilhører blot i kraft af at tilhøre menneskeheden. Samtidig skal personen acceptere sine rettigheder og pligter i begge samfund”.

Og Peter Kemp skriver om verdensborgeren i sin bog af samme navn, at det er *”mennesker, der tager nutidens store brændende globale problemer op for at bidrage til løsninger, der kan være til gavn for hele menneskeheden”*

Og andre opfatter en verdensborger som en kosmopolit, der føler sig hjemme overalt.

Den sidste definition har vi på Rysensteen overhovedet ingen ambition om at leve op til.

Men – vi har haft ambitioner om, at GCP har medvirket til at udstyre jer med handlekompetencer, så I vil føle jer bedre rustede til at leve i det globale samfund, og aktivt agere, hvor I gerne vil agere fx ved at studere i udlandet eller at arbejde i internationale firmaer.

Det jeg tror og håber, vi trods alt har opnået med jer som første generation af GCP, er, at I har fået nogle reelle værktøjer til bedre at forstå andre kulturer, og at I nu reflekterer mere over, hvad der gør jer til de danskere er. Hvad er vores – lad os kalde det – nationalkarakter? Og hvad er det, der er svært for os, når vi møder andre kulturer. Hvis I tænker tilbage på, hvordan de fleste af jer præsenterede jer selv og jeres danske livsform og værdier i 1.g for partnerskolens elever, så tænker jeg, at I ville kunne gøre det noget mere reflekteret i dag.

Hvad er danskheden

Jeg er gået lidt på jagt i "danskheden" som fænomen, og har ladet mig inspirere af lektor Hans Hauges lille "tænkepause" om Danmark, der udkom sidste år.

Et interessant perspektiv i al denne snak om globalisering er nemlig lektor Hans Hauges påstand om, at nationalismen i Danmark kom **efter** globaliseringen. Og ligger langt tilbage i tid!

Hans Hauge mener, at danskheden gennem tiderne er blevet defineret som et modstykke til "de onde andre" mere end som et bevidst samlende fællesskab. Således er Danmark og danskhed ifølge Hans Hauges beskrivelse afhængig af det, det IKKE er. Uden den onde anden (han nævner svenskerne og tyskerne som eksempler) kan eller kunne vi ikke blive os Selv! Så medborgerskabet – eller ansvaret for et "os" er i virkeligheden en slags eksklusionsregel. Os, der er det nationale fællesskabet, mod dem, der er "de andre". Midt i verden!

Og fællesskabet Danmark beror ifølge Hauge på FORESTILLINGER, som vi som danskere siden romantikken har fået fortalt og vist. Som fx det danske flag, som det yndige land, hvor bøgen spejler sin top i bølgen blå og den hvide strand. Ikoniseringer der understøtter det forestillede fællesskab.

Den amerikanske forfatter Francis Fukuyama beskriver i 2011, da I startede i gymnasiet, Danmark som en idealstat. Med sunde politiske og økonomiske institutioner, stabilt, demokratisk, fredeligt, rigt, inkluderende og med ringe grad af korrupsion. Men han skrev også, at selv ikke danskerne ved, hvordan man bliver til Danmark!!

Hans Hauge prøver at forklare det med:

1. den protestantiske reformation skabte grundlaget for en positiv økonomisk og kulturel udvikling
2. og – at vi tabte til Norge og hertugdømmerne, og blev en således homogen nationalstat

Men Hauge siger også, at i dag har de fleste glemt, hvad reformationen gik ud på, OG vi er igen begyndt at gå i krig. Han mener derfor, at vi febrilsk leder efter et nyt danmarksbillede. Og det giver han så et bud på:

Før 1800-tallet var Danmark en kirkestat – billedet af Danmark var en kirke. Med romantikken og det moderne gennembrud blev Danmark et hjem, hvor kirken lå ude i det fjerne på malerierne fra den tid. Det udviklede sig til at blive et hjem for alle og man opfattede alle fremmede som gæster.

Og hvad så nu? Hans Hauge slutter sine tanker om Danmark noget pessimistisk. Han mener, at det nye Danmark er et hotel. Statsborgeren er blevet hotelgæst! Alle hoteller er universalistiske, maden er international, Man betjenes af personale, og kan få hvad man vil!

Er Hans Huges pixibog om Danmark så endnu en taberfortælling om vort gamle land. Og er konsekvensen, at der ikke mere skal fokuseres på medborgerskab, men at vi alle i realiteten er vendt tilbage til den gamle globalisering.

Ikke nødvendigvis. Men jeg oplever, at Hauge – ved at sætte tingene lidt på spidsen – og fjerne kirken og hjemmet som grundpiller i vores forestillede danskhed, kan få os til at tænke over, hvordan vi skal bevare et "selv" i det nødvendige verdensborgerskab.

Mit håb for jer er, at I IKKE accepterer en opfattelse af Danmark som et HOTEL. Mit håb er, at I fortsat vil opleve Danmark som et hjem, hvor traditioner er OK at holde fast i (også i form af ikoner), for gentagelser skaber ro i denne turbulente verden. Og hvor I bevidst værner om de samfundsværdier, der fortsat består og er medvirkende til, at Danmark beskrives som en idealstat. Vær bevidste om at fastholde fællesskaber, og dan venskaber – både nationale og globale.

GCP-programmet har muligvis ikke gjort jer til de verdensborgere, I forventede. Men forhåbentlig har I fået en større viden om jer selv og jeres rødder, som kan bruges som værktøj på jeres fortsatte dannelsesrejse, så I støt og roligt fortsat udvikler flere og flere interkulturelle handlekompetencer, med hvilke I kan agere mod det som Peter Kemp kalder; *"nutidens store brændende globale problemer"* og kan *"bidrage til løsninger, der kan være til gavn for hele menneskeheden"*

Benny Andersen

Det sidste år, har vi på Rysensteen arbejdet med en historisk fortælling om centrale personer i den danske udvikling. Der hænger nu 22 plancher i de to trappetårne med personer, som har og har haft betydning for Danmark og danskere. Plancherne er tænkt som en mulighed for at fortælle internationale gæster om et udpluk af den danske historie. Valget af netop DE 22 kan selvfølgelig diskuteres, men alle, der hænger der, fortjener at være med.

En af dem – og den eneste nulevende – er Benny Andersen. Og netop han – har tilbage i 1980 sat verdensborgerskabet på lyrisk form:

Verdensborger i Danmark

*Som barn lærte jeg gode gamle danske børnedanse
Med fremmedartede navne
Scottish
Rheinländer
Tyrolervals
Lanciers
Som ung: Engelsk vals
Argentinsk tango
Brasiliansk samba
Men jeg danser dem temmelig dansk*

*Jeg blev konfirmeret i en religion
Der stammer fra Mellemøsten
Voksede op med H.C.Andersens eventyr
Såvel som med Grimms
Og 1001 Nat
Aladdins vidunderlige lampe
Det flyvende tæppe
Sindbad Søfareren
Ali Baba og de fyrretyve røvere
Sesam Sesam luk dig op!*

*Da jeg skrev mine første kærlighedsbreve
Ristede jeg aldrig runer
Som de gamle nordboere
Faktisk er jeg ret sløj til runer
Jeg brugte latinske bogstaver
Og dem ku hun godt forstå!*

*Jeg drikker Javakaffe og Ceylonte
Fransk rødvin
Spansk sherry
Skotsk whisky
Vestindisk Rom
Russisk vodka
Men uanset hvor meget jeg drikker
Sejler jeg op og ned ad åen på dansk!*

*Og sproget jeg synger og taler
Er vævet sammen af ord fra hele verden
Ikke bare fra tysk, engelsk og fransk
Næ, hør mit grønlandske:
Anorak – kajak – tupilak
Tyrkisk: yougurt – kiosk
Finsk: sauna*

*Arabisk: almanak – kaffe
Kinesisk: te
Mexikansk: tomat
Australisk: boomerang – kænguru
Sydafrikansk: apartheid
Jeg ku blive ved – så det gør jeg:
Japansk: kimono – karate
Malajisk: bambus – asie
Indisk: bungalow – pyjamas
Jeg kan dem udenad i søvne
Ord fra den kværnende klode
Mødes i min mageløse mund
Og for hver gang jeg udtaler dem
Lyder de mere og mere som danske*

*Min skjorte er indisk
Mine sko italienske
Min bil japansk
Mit ur fra Schweiz – eller Hong Kong
Men midt i det hele er jeg så pæredansk
Alverden samles i mig
Og bliver rystet sammen!*

*Sesam Sesam luk dig op.....
Eller er det mig der er Sesam?
I hvert fald vil jeg lukke mig op!*

Så smukt og finurligt får Benny Andersen sat ord på, at globaliseringen for længst har gjort sit indtog – også på danskerne. Og vi har for længst taget den til os. Hans pointe er, at vi skal være åbne over for verden og lade os inspirere – og huske trylleformularen, der er vejen til herlighederne.

En konklusion på citizenship-udfordringen er, at vi har et ansvar som medborgere for at passe på Danmark. Med alle de positive værdier, som Fukuyama beskrev i 2011. Vi skal være bevidste om disse værdier og værne om dem – men på en åben og global måde.

Mit råd til jer er:

Skab jeres verdensborgerskab gennem jeres medborgerskab og nationalkarakter. Med klogskab og ejerskab til de værdier, I er dannet af. Værn om fællesskaber, og skab venskaber – med plads til morskab – og en lille smule dårskab!

REJS UD, kast jer ud i mødet med fremmede kulturer, for når de ydre lag bliver skrælet af ens personlighed, så begynder den indre opdagelsesrejse. Hverdagen kan ofte i højere grad være udtryk for virkelighedsflugt end det at rejse ud, fordi vaner og rutiner gør en blind og døv. Rejsen og kulturmødet kan give jer synet og hørelsen igen. Derfor er global citizenship så vigtig.

Tak for lån af jer. Tak for jeres nysgerrighed og engagement. I gjorde en forskel. I hjalp os på Rysensteen med at få de udfordringer, der skal til for at vi kan ændre vaner og rutiner. I gjorde mange af dagligdagens små stunder til stjernestunder.

Om få timer åbnes jeres pupper, og I vil flakse, som de smukkeste sommerfugle ud i friheden – både lokalt og globalt.

Vi vil følge jer på afstand, og glædes over alle jeres verdensborgerperspektiver, som I fortæller os om, når I kommer til gamle elevers aften den første fredag i marts – år efter år.

Held og lykke på rejsen!

Og hermed dimitterer jeg jer som studenter årgang 2014.